
ELFOGADOTT SZÖVEGEK

P8_TA(2016)0456

A belarusz helyzet

Az Európai Parlament 2016. november 24-i állásfoglalása a belarusz helyzetről (2016/2934(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Belaruszról szóló korábbi állásfoglalásaira és ajánlásaira,
- tekintettel a 2016. szeptember 11-én tartott parlamenti választásokra, valamint a 2015. október 11-én tartott elnökválasztásra,
- tekintettel a Belarusszal fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttség elnökének a Belaruszban a közelmúltban tartott parlamenti választásokról szóló, 2016. szeptember 13-i nyilatkozatára,
- tekintettel az Európai Külügyi Szolgálat szóvivőjének a Belaruszban tartott parlamenti választásokról szóló 2016. szeptember 12-i nyilatkozatára,
- tekintettel az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának (EBESZ/ODIHR), az EBESZ Parlamenti Közgyűlésének és az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének (PACE) a belarusz parlamenti választásokról szóló, 2016. szeptember 12-i előzetes nyilatkozatára,
- tekintettel a Belaruszról szóló tanácsi következtetésekre, különösen a 170 belarusz személlyel és három vállalattal szembeni korlátozó intézkedéseket megszüntető, 2016. február 16-i következtetésekre,
- tekintettel az EBESZ-nek a 2015. október 11-i belarusz elnökválasztásról szóló, 2016. január 28-i végleges jelentésére,
- tekintettel a belarusz hatóságok számos arra vonatkozó nyilatkozatára, hogy az EBESZ/ODIHR 2015. évi belarusz elnökválasztást követő bizonyos ajánlásait a 2016. évi parlamenti választások előtt végrehajtják,
- tekintettel arra, hogy a belarusz hatóságok 2015. augusztus 22-én hat politikai foglyot szabadon bocsátottak, valamint tekintettel Federica Mogherini, a Bizottság alelnöke/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője és Johannes Hahn, a szomszédságpolitikáért és a csatlakozási tárgyalásokért felelős biztos ezt követően 2015. augusztus 22-én kiadott, az említett foglyok szabadon bocsátásáról szóló nyilatkozatára,

- tekintettel eljárási szabályzata 123. cikkének (2) és (4) bekezdésére,
- A. mivel az EBESZ/ODIHR az Európa Tanács Velencei Bizottságával együtt a 2015. évi belarusz elnökválasztásokról szóló végleges jelentésében ajánlásokat dolgozott ki, amelyeket Belarusznak a 2016. évi parlamenti választások előtt kellett végrehajtania;
- B. mivel annak érdekében, hogy jobb kapcsolatokat építsenek ki a Nyugattal, a belarusz hatóságok kelletlen lépéseket tettek afelé, hogy a demokratikus ellenzék pártjai könnyebben bejegyeztessék magukat, mint a korábbi választásokon, és a külföldi megfigyelők számára megkönnyítették a szavazatszámlláláshoz való hozzáférést;
- C. mivel 2016. június 6-án a belarusz elnök képviselőházi választásokat hirdetett meg; mivel e választások 2016. szeptember 11-én zajlottak; mivel a választásokra több mint 827 nemzetközi és 32 100 polgári választási megfigyelőt akkreditáltak; mivel, ahogyan azt az EBESZ/ODIHR következtetéseiben kimondta, a legtöbb polgári választási megfigyelő olyan, államilag támogatott egyesületek képviseletében volt jelen, amelyek kormánypárti jelöltek melletti kampánytevékenységben is aktívan részt vettek; mivel a belarusz külügyminisztérium felkérését követően az EBESZ/ODIHR választási megfigyelő missziót küldött a választások megfigyelésére;
- D. mivel az EBESZ/ODIHR által készített értékelés szerint a 2016-os parlamenti választások szervezése hatékony volt, azonban még mindig számos, régóta fennálló és módszeresen előforduló hiányosság tapasztalható, többek között a politikai jogok és az alapvető szabadságok jogi keret általi korlátozása; mivel a szavazatszámlláláskor és a szavazatok összesítésekor jelentős számú eljárási szabálytalanság és az átláthatóság hiánya volt tapasztalható;
- E. mivel hosszú idő óta először a demokratikus ellenzék is képviseltette lesz a belarusz parlamentben; mivel a Belaruszban tapasztalható emberi jogi helyzettel foglalkozó különleges ENSZ-előadó szerint az emberi jogok alapjául szolgáló jogi és közigazgatási rendszerek továbbra is változatlanok; mivel a parlament két független képviselője várhatóan valódi ellenzéki szerepet fog vállalni;
- F. mivel Belaruszban 1994 óta nem rendeztek az EBESZ/ODIHR nemzetközileg elismert normáival összhangban levő választási jogszabályok alapján szabad és tisztességes választásokat;
- G. mivel 2016 februárjában az EU jó szándéka jeleként megszüntette a belarusz hivatalnokok és jogi személyek ellen érvényben levő korlátozó intézkedéseket, hogy ösztönözze az országot az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság terén való megítélésének javítására; mivel a Tanács Belaruszról szóló 2016. február 15-i következtetéseiben hangsúlyozta, hogy számos gazdasági, illetve kereskedelmi és segélyezéssel kapcsolatos területen meg kell erősíteni az EU és Belarusz közötti kapcsolatokat, ami lehetővé tette Belarusz számára, hogy EBB és EBRD forrásokra pályázzon; mivel a 2016-os választások előtt számos régóta fennálló kérdés kezelésére irányuló erőfeszítés volt észlelhető, miközben továbbra is sok megválaszolatlan kérdés maradt a jogi és a választási eljárási keretben;

- H. mivel Belarusz két választási megfigyelő csoportja, az „Emberi jogi jogvédők a szabad választásokért” és „A választáshoz való jog – 2016” elítélte a legutóbbi választásokat, amiért azok számos alapvető nemzetközi követelménynek nem tettek eleget és nem tükrözték híven a belarusz polgárok szándékát;
- I. mivel a belarusz megfigyelő csoportok konkrét bizonyítékokat gyűjtöttek olyan, az egész országra kiterjedő komoly erőfeszítésekről, amelyek arra irányultak, hogy növeljék a választási részvétel arányát az ötnapos korai szavazás során (2016. szeptember 6–10.) és a választás napján (2016. szeptember 11.), és mivel az egyetlen független közvélemény-kutatási intézet (a NISEPI) a kormány nyomására felfüggesztette tevékenységét, így igen nehéz megítélni, hogy melyek a belarusz emberek valódi politikai preferenciái;
- J. mivel a belarusz ellenzéki erők egy része 2015. november 18-án első alkalommal közös együttműködési megállapodást nyújtott be a 2016-os parlamenti választásokon való együttes indulásukról;
- K. mivel a Parlament Belarusszal fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttsége 2015. június 18–19. között – 2002 óta először – látogatást tett Minszkben; mivel az Európai Parlament jelenleg nem áll hivatalos kapcsolatban a belarusz parlamenttel;
- L. mivel Belarusz konstruktív szerepet töltött be az ukrajnai tűzszünetről szóló megállapodás előmozdításában;
- M. mivel az ukrajnai orosz agresszió és a Krím félsziget jogszerűtlen anektálása fokozta a belarusz társadalom attól való félelmét, hogy a hatalomváltás a belpolitikai helyzet destabilizálódásához vezethet; mivel azonban a belarusz nép nem adta fel az alapvető reformokkal és országa békés átalakulásával kapcsolatos reményeit;
- N. mivel a belarusz gazdaság több mint 20 éve stagnál, a legfőbb ágazatok továbbra is állami tulajdonban és az állam irányítása és ellenőrzése alatt vannak; mivel folyamatosan növekszik Belarusz Oroszország gazdasági támogatásától való gazdasági függősége, és mivel Belarusz gazdasági teljesítménye az Eurázsiai Gazdasági Unió országai között a legalacsonyabbak között van – GDP-je 2015–2016-ban például több mint 30 milliárd USA-dollárral esett;
- O. mivel Belarusz az egyetlen olyan ország Európában, amely még mindig alkalmazza a halálbüntetést; mivel 2016. október 4-én a belarusz legfelsőbb bíróság helybenhagyta a Szsarhej Vosztrikau elleni halálos ítéletet, ami a belarusz legfelsőbb bíróság által megerősített negyedik halálos ítélet volt 2016-ban;
- P. mivel emberi jogi szervezetek felhívták a figyelmet arra, hogy új módszereket alkalmaznak az ellenzék zaklatására; mivel a belarusz hatóságok nem hagytak fel a politikai ellenfelek ellen irányuló megtorló gyakorlatokkal: a békés tüntetőket továbbra is közigazgatási felelősség terheli, más polgári és politikai jogokat korlátoznak, és az országban új politikai foglyok vannak; mivel a belarusz hatóságok – különösen jogalkotási szinten – semmilyen intézkedést sem tettek az emberi jogok területének rendszeres és minőségi megváltoztatása érdekében;
- Q. mivel a véleménynyilvánítás és a tömegtájékoztatás szabadságának jelentős javulása, az egyszerű polgárok és ellenzéki aktivisták politikai jogainak azonos szintű

tiszteletben tartása, valamint a jogállamiság és az alapvető jogok tiszteletben tartása előfeltétele az EU és Belarusz közötti kapcsolatok javulásának; mivel az Európai Unió továbbra is szilárdan elkötelezett az emberi jogok – többek között a véleménynyilvánítás és a tömegtájékoztatás szabadságának – Belaruszban történő védelme mellett;

- R. mivel 2016. október 25-én Belarusz elfogadta az emberi jogokkal kapcsolatos első nemzeti cselekvési tervét, amelyet a Miniszterek Tanácsa állásfoglalással hagyott jóvá; mivel a belarusz hatóságok szerint ez a terv meghatározza az ország emberi jogi kötelezettségvállalásainak végrehajtására irányuló fellépés fő vonalait;
  - S. mivel Belarusz azzal a céllal vesz részt a keleti partnerségben és annak parlamenti fórumán, az Euronestben, hogy élénküljön az együttműködés az ország és az EU között, mivel a belarusz parlament nem rendelkezik hivatalos státusszal az Euronest Parlamenti Közgyűlésben;
  - T. mivel Belarusz jelenleg építi legelső atomerőművét az EU határán lévő Osztrovecben; mivel minden, atomerőművet építő országnak szigorúan be kell tartania a nemzetközi nukleáris és környezeti biztonsági követelményeket és normákat; mivel a belarusz kormánynak, amely kizárólagos felelősséggel bír a területén található nukleáris létesítmények biztonsága és védelme tekintetében, teljesítenie kell a saját és a szomszédos országok állampolgárai irányába vállalt kötelezettségeit; mivel a nukleáris létesítmények építését, működtetését és leszerelését a nyitottság és átláthatóság elvei kell hogy vezéreljék;
  - U. mivel Belarusz a Kollektív Biztonsági Szerződés Szervezetének (CSTO) részes fele és részt vesz az Oroszországgal közös „Zapad” elnevezésű, hadgyakorlatban, amely nyugati szomszédai elleni támadásokat is tartalmazó forgatókönyvek szerint zajlik, amelyek magukban foglalják a nukleáris fegyverek Lengyelország elleni bevetésének szimulációját is; mivel Belarusz a jövő évben részt vesz a „Zapad-2017” elnevezésű hadgyakorlatban, amely valószínűleg további agresszív forgatókönyvek szerint zajlik majd;
1. továbbra is mély aggodalommal tölti el, hogy független nemzetközi megfigyelők hiányosságokat állapítottak meg a 2015. évi elnökválasztás és a 2016. évi parlamenti választások során; elismeri az előrelépésre irányuló kísérleteket, melyek még mindig nem elegendők; megjegyzi, hogy az újonnan megválasztott parlamentben az ellenzéki pártnak és a nem kormányzati szektornak is lesz egy-egy képviselője; úgy véli ugyanakkor, hogy ezek inkább politikai jellegű kinevezések és nem a választási eredményeket tükrözik; megjegyzi, hogy az e két parlamenti képviselő által benyújtott jövőbeni jogalkotási javaslatok vizsgálata rámutat majd a hatóságok kinevezések mögött rejlő politikai szándékára;
  2. felszólítja a belarusz hatóságokat a tágabb demokratizálódási folyamat részét képező, átfogó választási reform nemzetközi partnerekkel közösen történő kidolgozásának azonnali folytatására; kiemeli annak szükségességét, hogy az EBESZ/ODIHR ajánlásait kellő időben, még a 2018 márciusi helyhatósági választások előtt bevezessék, és hogy a választásokat a helyi és nemzetközi megfigyelők nyomon kövessék; hangsúlyozza, hogy ez utóbbi kulcsfontosságú az EU és Belarusz közötti kapcsolatok kívánt mértékű előrehaladásához;

3. ismét felszólítja a belarusz hatóságokat, hogy az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával és a Belarusz által megerősített nemzetközi és regionális emberi jogi eszközökkel összhangban minden körülmények között biztosítsák a demokratikus elvek érvényesülését, valamint az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat;
4. felhívja a belarusz kormányt, hogy rehabilitálja a szabadon bocsátott politikai foglyokat, és maradéktalanul állítsa vissza polgári és politikai jogait;
5. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy Belaruszban 2000 óta nem jegyezték be új politikai pártot; felszólít az ezzel kapcsolatos valamennyi korlátozás megszüntetésére; hangsúlyozza, hogy az összes politikai párt számára lehetővé kell tenni a korlátozások nélküli politikai tevékenységet, különösen a választási kampány időszakában;
6. elvárja, hogy a hatóságok hagyjanak fel a független média politikai indíttatású zaklatásával; sürgeti a közigazgatási büntetőeljárás gyakorlatának leállítását és a közigazgatási törvénykönyv 22. cikke (9) bekezdése, 2. pontja akkreditációval nem rendelkező, külföldi médiának dolgozó szabadúszó újságírókkal szembeni, a véleménynyilvánítás szabadságát, valamint az információk terjesztését korlátozó alkalmazásának beszüntetését;
7. felhívja a belarusz kormányt, hogy haladéktalanul vonja vissza a büntető törvénykönyv 193. cikkének (1) bekezdését, amely bünteti a nem bejegyzett nyilvános egyesületek és szervezetek szervezését és a tevékenységeikben való részvételt, valamint hogy tegye lehetővé a nyilvános egyesületek és szervezetek teljes körű, szabad és akadálytalan jogszerű működését; felhívja a Bizottság figyelmét különösen arra, hogy jelenleg a 193. cikk (1) bekezdése és egyéb korlátozó intézkedések alkalmazása miatt több mint 150 belarusz nem kormányzati szervezet van bejegyezve Litvániában, Lengyelországban, a Cseh Köztársaságban és máshol;
8. sürgeti a belarusz hatóságokat, hogy vizsgálja felül azt a politikát, mely szerint a belarusz nem kormányzati szektornak nyújtott nemzetközi pénzügyi támogatást továbbra is súlyos adók terhelik;
9. határozottan elítéli a belarusz kormány azon politikáját, hogy a különleges erőket bevetve a civil társadalmi szervezetek – köztük a nemzeti kisebbségeket képviselő szervezetek, mint például a „Belarusz Lengyelek Uniója” független, nem kormányzati szervezet – belügyeibe avatkozik;
10. sürgeti Belaruszt mint az egyetlen olyan európai országot, amely még mindig alkalmazza a halálbüntetést, és a közelmúltban ismét folytatta a halálos ítéletek végrehajtását, hogy a halálbüntetés végleges eltörlése felé tett első lépésként csatlakozzon a halálbüntetések végrehajtására vonatkozó globális moratóriumhoz; emlékeztet arra, hogy a halálbüntetés embertelen és megalázó bánásmódnak számít, amelynek nincs bizonyított visszatartó hatása, és amely visszafordíthatatlanná teszi a bírói tévedések következményeit; felhívja az Európai Külügyi Szolgálatot (EKSZ) és a Bizottságot, hogy fordítsanak kiemelt figyelmet a fent említett aggályokra az EU és Belarusz között folyamatban lévő emberi jogi párbeszéd során; ezzel összefüggésben üdvözli, hogy a belarusz Miniszterek Tanácsa elfogadta azt a cselekvési tervet, amelyet az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának időszakos egyetemes emberi jogi

helyzetértékeléssel foglalkozó munkacsoportja által tett javaslatok végrehajtására dolgoztak ki, és annak teljes körű megvalósítását várja;

11. kéri az Európai Uniót, hogy folytassa erőfeszítéseit a Belarusszal fennálló kapcsolatok további normalizálásáért; ismételten hangot ad azon véleményének, mely szerint a fennálló nézeteltéréseket a legjobban a kommunikációs csatornák javításával lehetne orvosolni, és úgy véli, azzal, ha az Európai Unió, és különösen az Európai Parlament további párbeszédet folytatna Belarusszal, és főként annak polgáraival és civil társadalmával, csakúgy, mint a belarusz parlamenttel és a különböző politikai pártokkal, kézzel fogható eredményeket lehetne elérni, és mindez hozzájárulna az ország függetlenségéhez, szuverenitásához és jólétéhez;
12. felhívja az EKSZ-t és a Bizottságot, hogy folytassák és erősítsék meg a Belaruszban és külföldön működő civil társadalmi szervezetek támogatását; e tekintetben hangsúlyozza, hogy támogatni kell minden független információforrást a belarusz társadalom számára, ideértve a belarusz nyelvű és a külföldről történő műsorszórást;
13. tudomásul veszi a vízumkönnyítésről szóló tárgyalások 2014 januári megkezdését, amelyek célja az emberek közötti kapcsolatok javítása és a civil társadalom ösztönzése; hangsúlyozza, hogy a Bizottságnak és az EKSZ-nek meg kell tenni a szükséges lépéseket e folyamat felgyorsítására;
14. támogatja az Uniónak a belarusz kormánnyal szemben kritikát is megfogalmazó közeledésre vonatkozó politikáját, és kész hozzájárulni ahhoz a Parlament Belarusszal fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttségén keresztül is; felhívja a Bizottságot, hogy szorosan kövesse figyelemmel a jogalkotási kezdeményezéseket és ellenőrizze azok végrehajtását; emlékeztet arra, hogy az EU-nak gondoskodnia kell arról, hogy forrásait ne a civil társadalmi szervezetek, az emberi jogi jogvédők, a szabadúszó újságírók és az ellenzéki vezetők elnyomására használják fel;
15. aggódik az Osztrovecben, Litvánia fővárosától, Vilniustól kevesebb mint 50 km-re és a lengyel határhoz közel tervezett belarusz atomerőmű építése által felvetett biztonsági problémák miatt; hangsúlyozza, hogy szükség van a projekt végrehajtásának átfogó nemzetközi felügyeletére annak biztosítása érdekében, hogy az megfeleljen a nemzetközi nukleáris és környezetvédelmi biztonsági követelményeknek és normáknak, többek között az ENSZ Espooi és Aarhusi Egyezményének; felhívja a Bizottságot, hogy a Belarusszal és Oroszországgal folytatott párbeszéd során vesse fel az épülő atomerőművel kapcsolatos biztonsági és az átláthatóságot érintő kérdéseket, tekintettel arra, hogy azt Oroszország finanszírozza és a Rosatom technológiájára épül, és készítsen rendszeres jelentéseket a Parlamentnek és – különösen a Belarusszal szomszédos – tagállamoknak; felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy vegyék igénybe a rendelkezésükre álló eszközöket, többek közt az uniós makroszintű pénzügyi támogatást minden esetben kössék feltételekhez annak biztosítása érdekében, hogy Belarusz teljesítse a nemzetközi biztonsági előírásokat az osztroveci atomerőmű vonatkozásában, különösen ami a Bizottsággal 2011. június 23-án egyeztetett stresszteszt elvégzését illeti;
16. kiemelt fontosságúnak tartja és érdeklődéssel várja Belaruszban az Euronest Parlamenti Közgyűléshez az alapító okirattal összhangban történő csatlakozását, amint annak politikai feltételei teljesülnek, mivel ez a csatlakozás természetes

folytatása lenne Belarusznak a keleti partnerség többoldalú együttműködési keretében való részesedésének;

17. ismételten hangsúlyozza, hogy kiáll a belarusz nép érdekei mellett, támogatva annak demokráciapárti törekvéseit és kezdeményezéseit, hozzájárulva az ország stabil, demokratikus és virágzó jövőjének létrehozásához;
18. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, az Európai Külügyi Szolgálatnak, a Tanácsnak, a Bizottságnak és a tagállamoknak, az EBESZ/ODIHR-nek, az Európa Tanácsnak, valamint a belarusz hatóságoknak.